

संस्कृतसामान्यम् ।

अनिवार्य प्रश्नमात्रम् ।

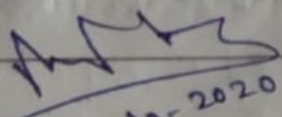
उपशाह्वी १

13-10-2020

Page No. _____
Date _____

हिन्दी भाषायां अनुवादं कुरुत ।

राष्ट्रस्य जनाः मुख्यतः यां भाषां वदन्ति सा
एव राष्ट्रभाषा भवति । हिन्दी अस्माकं
राष्ट्रभाषा अस्ति । अस्यां भाषायां भारतस्य
अधिकतमा जनाः कार्यालयं कुर्वन्ति । इयं हि
सुबोधा, सरला च भाषा अस्ति । अस्याः लिपिः
अतीव वैज्ञानिका अस्ति । अस्याः साहित्यम्
अतिसमृद्धमस्ति । इदानीं अहरहः अस्याः
उन्नतिः भवति । अस्यामेव सूर-कवीर-तुलसी-
प्रसाद-पंत-महादेवी आदयः प्रमुखाः कवयः
विद्यन्ते । अस्याः उन्नतिः एव राष्ट्रस्य
उन्नतिमूलमस्ति । अस्याः भाषायाः जननी
संस्कृतभाषा अस्ति । अतः अस्मानि सदा
अस्याः भाषायाः उन्नत्यै यत्नः करणीयः ।

13-10-2020

डॉ० निर्मल कुमार झा, (सं० प्राचार्यः)

सं० उ० सं० महावि० युवसेना, पूर्णियाँ ।

13-10-2020

संस्कृतभाषाशास्त्रम्
अभिधायकः प्रो. ए. ए. ए.

उपशास्त्री ११

खलिङ्गं तुक्

शिवच्चाया

शिव + दाया, अलिङ्गं स्थितौ द्वे च सुब्रह्म
वकारोत्तरवर्ती ह्रस्व अकारं तुक् आत्मः

शिव तुक् (त्) दाया । शिव त् दाया ।

आद्यान्तौ टकितौ सुब्रह्म तुक् (त्) वकारस्य

अकारव्ययः अस्ति । शिव त् दाया ।

स्तोः इचुना इचुः दूत्रस्य असिद्धत्वात्

इसं जश् च आशि सुब्रह्म लकार

स्थाने दकारदेशः → शिव द् दाया ।

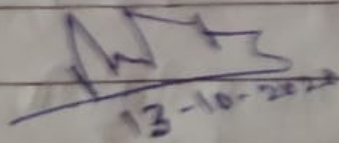
खरिच दूत्रस्य असिद्धत्वात् स्तोः इचुना इचुः

सुब्रह्म दकारस्थाने जकारादेशः →

शिव ज् दाया । खरिच सुब्रह्म

जकारस्य चकारः भूत्वा → शिव च् दाया ।

शिवच्चाया रूपं निरूपयामः ।

13-10-2020

डॉ० निर्मल कुमार झा (सं० प्राचार्यः)
सं० उ० सं० महावि० दुखसेना, पूर्णियाँ

द्वन्द्वविचारः ।

प्रश्नः → द्वन्द्वनिर्णयं कुरुत ।

“अथि कठोर यशः किल ते प्रियं
किमथशो ननु दोरमतः परम् ।
किमभवद्विपने हरिणीदृशः
कथय नाथ कथं बत मन्यसे ॥”

उत्तरम् → पदयस्य प्रथमचरणे यगणादिनिर्णयः →

अथि कठोर यशः किल ते प्रियम् ।

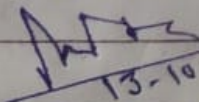
। । । । । । । । । । । । । । । । । । । ।

नगण भगण भगण शगण

पद्ये प्रत्येके चरणे द्वादश अक्षराः सन्ति ।
चरणस्य चतुर्थसम्, खप्ततम्, दशतम् तथा द्वादशतम् अक्षरः
गुरुः अक्षित, शिष्टः लघुः । अतएवात्र
द्वुतविलम्बित द्वन्द्वः अक्षित । तल्लक्षणमक्षित →

“द्वुतविलम्बितमाह नमो भरो ।”

पादान्ते यतिः भवति ।

13-10-2020

डॉ० निर्मल कुमार झा, (सं० प्राचार्यः)
रा० ३० सं० महावि० लखनौ, पूर्णियाँ ।